

VIESTINTÄTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Je suis charlie – symbolinen sodankäynti ja kamppailu huomiosta mediatapahtumassa

Hankkeen loppuraportti

Je suis charlie – symbolinen sodankäynti ja kamppailu huomiosta mediatapahtumassa oli Helsingin Sanomien Säätiön rahoittama kaksivuotinen tutkimushanke, joka toteutettiin Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskuksessa (COMET) vuosina 2015-2017. Hankkeen vastuulliset tutkijat olivat tutkimusjohtaja Katja Valaskivi COMETista ja dosentti Johanna Sumiala Helsingin yliopistosta. Hankkeen tutkijana työskenteli Minttu Tikka. Verkostoanalyysin ja laskennallisten menetelmien asiantuntemuksen hankkeeseen toi tutkija Jukka Huhtamäki Tampereen teknillisestä yliopistosta.

Hankkeessa keskityttiin hybridin mediaympäristön dynamiikkaan mediatapahtumassa, joka syntyi Charlie Hebdon toimitukseen tammikuussa 2015 tehdyn iskun myötä. Isku aktivoi symbolisen kamppailun, jossa taisteltiin erilaisten poliittisten ja uskonnollisten arvojen huomiosta. Hankkeessa kysyttiin, miten sosiaalisen median ja perinteisen uutismedian kosketuspintaan syntyvät uudet käytännöt liittyvät tai polarisoivat erilaisiin arvoihin ja tunteisiin kiinnittyviä kuviteltuja yhteisöjä.

Tutkimushankkeen teoreettisena lähtökohtana oli keskustelu *mediatapahtumasta*. Hankkeessa analysoitiin Pariisiin tammikuun 2015 iskuja satiirilehti Charlie Hebdon toimitukseen väkivaltaisena ja äkillisenä mediatapahtumana. Tavoitteena oli valottaa mediatapahtuman ympärillä käytyä teoreettista keskustelua empiirisesti tuomalla se sekä hybridin mediaympäristön että yhteiskunnallisesti tuhoisan tapahtuman kontekstiin sekä kehittää menetelmiä näiden tapahtumien tutkimiseen.

Hankkeen tutkimuskysymyksen olivat seuraavat:

1. Kuinka mediatapahtumassa tyypilliset median toimintalogiikat ja niihin liittyvät käytännöt myötävaikuttavat tapauksen merkityksen tulkintaan?
2. Millaisia implikaatioita yllämainituilla logiikoilla ja käytännöillä on siihen, miten mediatapahtuma liittyy yhteen tai polarisoi erilaisia kuviteltuja yhteisöjä?
3. Kuinka kuvitellut yhteisöt kietoutuvat symbolisesti kollektiivisten tunteiden verkostoon, ts. esimerkiksi "uhan", "pelon", "vapauden" tai "pyhän" ympärille.

Näihin kysymyksiin vastattiin kokoamalla Charlie Hebdo iskua koskeva big data -aineisto, joka koostuu 5,2 miljoonasta twiitistä. Aineistoa täydennettiin myös ranskalaisella media-aineistolla. Aineistoa analysoitiin yhdistämällä laadullista digitaalista etnografiaa laskennallisiin menetelmiin kuten verkostoanalyysiin. Tutkimuksen tulokset ovat paitsi teoreettisia ja empiiristä, myös metodologisia. Ne on raportoitu akateemisissa konferensseissa, kansainvälisissä vertaisarviointiin

VIESTINTÄTIETEIDEN TIEDEKUNTA

perustuvissa akateemisissa lehdissä sekä kansainvälisen kustantamon julkaisemassa akateemisessa monografiassa.

Teoreettisesti hanke tuotti uutta tietoa väkivaltaisten mediatapahtumien keskusteluun ja luomalla käsitteen hybridi globaali väkivaltainen mediatapahtuma. Tähän liittyvät tulokset esitellään erityisesti kirjassa *Hybrid Media Events. The Charlie Hebdo Attacks and the Global Circulation of Terrorist Violence* (Emerald, 2018) ja *New Media & Television* (2018) lehden erikoisosiossa *Terror as Media Event*.

Metodologisesti hanke tuotti monimenetelmällisen lähestymistavan hybridien globaalien väkivaltaisten mediatapahtumien tutkimukseen. Menetelmä yhdistää digitaalista etnografiaa laskennallisiin menetelmiin ja sitä esitellään erityisesti *Media and Communication* lehden artikkelissa *#JeSuisCharlie: Towards a Multi-Method Study of Hybrid Media Events*.

Empiirisesti hanke tuotti syvempää ymmärrystä Charlie Hebdo iskuista. Näitä tuloksia esitellään muun muassa artikkeleissa:

Sumiala, Johanna (2017) Charlie Hebdo and the Politics of Space Exploring Digital Media as a Landscape for Ritualisation of Death. *Journal of Ethnology and Folkloristics*. 11(1): 111-126.

Sumiala, Johanna (2018) Digital Rituals and the Quest for Existential Security. In *Digital Existence*, Amanda Lagerkvist (ed.) London: Routledge. (in press)

Sumiala, Johanna, Tikka, Minttu, Valaskivi, Katja (2018) Digital Witnessing and the Mediation of an Ideal Victim: The Death of Ahmed Merabet in the *Charlie Hebdo* Attacks 2015. In *Theorizing Media and Conflict* (Media Anthropology Series). John Postill, Phillip Budka & Birgit Bräuhler (eds.) London & New York: Berghahn Publishers (accepted for publication)

Sumiala, Johanna, Tikka, Minttu, Valaskivi, Katja (2019) *Charlie Hebdo*, 2015 'Liveness' and Acceleration of Conflict in a Hybrid Media Event. In *Media, War and Conflict*. Special issue on New and old temporalities of (Media)Events: Terrorism, War and Conflicts. Katharina Niemeyer & Staffan Ericson (eds.) (submitted, forthcoming)

Lisäksi hankeen tutkijat ovat esitelleet Charlie Hebdo -tutkimusta kansainvälisissä konferensseissa, suurelle yleisölle tarkoitetuissa populaaritieteellisissä esitelmissä, luennoilla sekä kolumneissa ja puheenvuoroissa.